

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירננו

997

תְּרוּמַת תְּשׁוּבָה השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו זצוק"ל**

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

וַתַּעֲצֵר הַמַּגִּיפָה

שְׁקִלִים שְׁעוּצִירִים מַגִּיפָה בִּימֵי דוֹד

כך היה בימי דוד המלך, שנעצרה המגיפה על ידי השקלים ששקלו כל ישראל לקנות את גורן אַרְוֵנָה היבوسی כדי שיהיה מקום המקדש. "וַיֹּאמֶר הַפֹּלֵךְ אֶל אַרְוֵנָה לֹא כִי קִנּוּ אַרְוֵנָה מֵאוֹתָךְ בְּמַחִיר וְלֹא אֶעֱלֶה לָּהּ אֱלֹהֵי עֹלֹת חֹנָם וַיִּקֶן דָּוִד אֶת הַגֶּרֶן וְאֶת הַבְּקָר בְּכֶסֶף שְׁקִלִים חֲמִשִּׁים" (שמואל ב פרק כד כד).

ובגמרא (זבחים קטז ע"ב): "כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (דה"א כא) 'וַיִּתֵּן דָּוִד לְאַרְבָּן בְּקוֹם שְׁקֵלֵי זָהָב מוֹשְׁקֵל שֵׁשׁ מֵאוֹת'. וְכַתִּיב, (ש"ב כד) 'וַיִּקֶן דָּוִד אֶת הַגֶּרֶן וְאֶת הַבְּקָר בְּכֶסֶף שְׁקִלִים חֲמִשִּׁים'. הֲאֵל כִּיצַד? גְּבַהּ מְכַל שֶׁבֶט וְשֶׁבֶט חֲמִשִּׁים שְׁקִלִים זָהָב, שֶׁהֵם שֵׁשׁ מֵאוֹת. רַבִּי אוֹמֵר, מִשּׁוּם אֲבֵא יוֹסִי בֶן דּוֹסָתַי, בְּקָר, וְעִצִּים, מִקּוֹם מִזְבֵּחַ - בְּחֲמִשִּׁים שְׁקִלִים, וְכָל הַבַּיִת כְּלוֹ - בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת". השקלים הללו עצרו את המגיפה כמו שעשו השקלים שנשקלו בימי משה רבנו.

שְׁקִלִים מַכְפִּירִים

בכל המקומות שהוזכרו שקלים בתנ"ך מדובר בתקופות תיקון אחרי דור של עבודה זרה. כך היה בימי יואש שהשקלים נועדו לכפר על ישראל מכל התועבות שנעשו על ידי עתליה המרשעת. "כֹּל כֶּסֶף הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יוֹבֵא בַּיִת ה' כֶּסֶף עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נִפְשׁוֹת עֲרַפּוּ כֹל כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לֵב אִישׁ לְהִבְיֵא בַּיִת ה': יִקְחוּ לָהֶם הַכֹּהֲנִים אִישׁ מֵאֵת מִכָּרוֹ וְהֵם יִחְזְקוּ אֶת גְּדָק הַבַּיִת לְכָל אֲשֶׁר יִפְצֵא שֵׁם בְּדָק" (מלכים ב יא). כך היה בימי יאשיהו שנשקלו שקלים לשקם את בית המקדש גם מהחורבן הרוחני של מנשה. על כן מצווה יאשיהו את שפן הסופר: "עֲלֶה אֶל חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְיִתֶּם אֶת הַכֶּסֶף הַמְּנוּבָא בַּיִת ה' אֲשֶׁר אֶסְפוּ שְׁמֵרֵי הַסֵּף מֵאֵת הָעָם".

וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף בְּפִקֹּד אֲתֶם

הַקִּדִּים שְׁקִלְהוֹן לְשִׁקְלוֹ שֶׁל הַמֶּן

המשנה (שקלים א א) אומרת: "בְּאֶחָד בְּאֶדְרַךְ מִשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקִלִים". והסיבה היא, כיוון שבניסין צריכים להקריב תמידים ומוספים וקטורת מתרומות חדשות של עם ישראל. שנאמר "זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה", חודש שצריך לחדשו בהבאת עולות תמידים ומוספים מתרומה חדשה.

חכמינו הסבירו שלהקדמה הזאת יש סיבה פנימית: "אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהו לשקליו והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים" (מגילה יג ע"ב).

מַחְצִית הַשְּׁקֵל לְעִצִּירַת מַגִּיפֹת

משמעות הדברים היא שבשקלים של מרדכי ואסתר היה כוח לעצור את האסון שהמן רצה להביא עליהם, זה כוחם של שקלים, עליהם נאמר: "וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף בְּפִקֹּד אֲתֶם". ולמרות שבימי מרדכי לא הייתה לשקלים משמעות מעשית, כי בית המקדש לא היה פעיל, עצרו השקלים שלהם את עשרת אלפי כיכרות הכסף של המן.

כל זאת הוא בגלל שקריאת פרשת שקלים פועלת כמו נתינת מחצית השקל מדין "ונשלמה פרים שפתינו". המשמעות היא שגם למחצית השקל בימינו יש כוח לעצור את מגיפת הקורונה שלא תדביק ולא תזיק. יש בה גם כוח לעצור את שונאי ישראל, אם הם מהחזבאללה ואם מכל מקום אחר.

חדש! נפתח בית הוראה בהדרכת מו"ר הרה"ג **שמואל אליהו שליט"א**
 ניתן להפנות שאלות במגוון דרכים לקבלת תשובה מהירה.
 טלפון או ווצאפ למספר 0733-75-0000 מייל harav52bh@gmail.com
 שעות פעילות: בימים א-ה 8:00-23:00
 ביום שישי, עד חצי שעה לפני כניסת שבת
 במוצאי שבת, חצי שעה לאחר צאת השבת

בית ההוראה פועל מטעם איגוד רבני קהילות ויעונו בו רבנים מוסמכים. במקרה הצורך השאלות יועברו לרב שמואל אליהו שליט"א ע"י רבני בית ההוראה.

שקלים לחידוש הברית

בשקלים יש חידוש ברית. כמעט בכל מקום שבו מזכירים שקלים, מוזכרת גם כריתת הברית. כך נאמר בימי יואש שלוקח יהוידע את שרי המאזות, מביא אותם בית ה' ויכרת להם ברית וישבע אתם בבית ה' וירא אתם את בן המלך. גם אצל יאשיהו נאמר: ויעמד המלך על העמוד ויכרת את הברית לפני ה' ללכת אחר ה' ולשמור מצותיו ואת עדותיו ואת חקתיו בכל לב ובכל נפש להקים את דברי הברית הזאת הקתבים על הספר הזה ויעמד כל העם בברית (מלכים ב כב). בימי נחמיה מקבלים על עצמם בני ישראל להוסיף שליש על מחצית השקל: והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלשית השקל בשנה לעבדת בית אלהינו. וגם הם מחדשים את הברית אחרי שנים של עבודה זרה. ובכל זאת אנחנו פרתים אפנה וכתבים ועל החתום שרינו לוינו כהנינו (נחמיה י א).

בעיר שנקראת "דרוקרת" היתה דליקה, אבל היא לא הגיעה לשכונתו של רב הונא. סברו בני המקום, שהסיבה שלא הייתה שם דליקה היא מחמת זכויותיו המרובות של רב הונא. הראו להם בחלום משמים שלא תהיה דליקה בשכונתו, דבר קטן הוא לרב הונא, אלא משום אותה אישה שהייתה עושה חסד לכל שכנותיה והייתה מבעירה את התנור בביתה במשך כל ימי השבוע, כדי שיהא מוכן לאפייה בכל שעה ומשאלתו לשכנותיה להשתמש בו. גם כאן יש להסביר כמו שהסבירו החיד"א והמהרש"א בסיפור הקודם, שרצו חכמינו שנלמד מאותה אישה.

חתונה בבית העלמין

על משקל זה הביא בשו"ת "שיח יצחק" (סימן תצא) משם ספר "שערי ירושלים" (שער מזון הארץ) "שכן עשו בעיה קצפת תובב"א, שעשו ליתומים ויתומות החופות על הבית עולם, בין רבינו הארי" ז"ל ובין רבינו הב"י ז"ל, כי קבלה בידם זאת הסגולה, וסר המות הזה". וכתב בהמשך "וגם אני שמעתי מזקני שער שעשו כן בשנת תרל"ג בפ"ב".

היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותיקן להם מאה ברכות

עוד עצה רוחנית כנגד מגיפה כתובה במדרש (במדבר רבה קרח פרשה יח סימן כא) שדרש "ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך ללכת בכל דרכיו ולאחבה אותו ולעבוד את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך" למד כי מה שאמרו חכמים לברך מאה ברכות ביום הוא מתקנת דוד המלך. ש"היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותקן להם מאה ברכות כיון שתקנם נתעצרה המגפה". וכן מביא הטור בשם רב נטרונאי גאון ריש מתיבתא דמתא מחסיא שכתב תשובה לבני אליסאנה: "כי בכל יום היו מתים מאה נפשות מישראל ולא היו יודעים על מה עד שחקר והבין ברוח הקודש ותיקן להם מאה ברכות ואסמכיניהו רבנן אקרא 'מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה' אל תיקרי 'מה' אלא 'מאה' שהקדוש ברוך הוא שואל מנין ק' ברכות בכל יום" (והביאו הטור סימן מן).

בעת זעם ללמוד פרשת הקטורת ולהתפלל שתועיל סגולה נוספת כנגד מגיפה כתב האדמו"ר הזקן בעל התניא זצ"ל במכתב שנדפס בספר "מאה שערים" (דף כ ב): "דבעת זעם נמן ללמוד בכל בית נוסת פרשת הקטורת". ללמוד פירושו לתת שיעור על סממני הקטורת, מה הם ומה מעלתה הרוחנית וכו'. וצריך גם לצרף אליה תפילה, שהרי בתרגום יונתן (במדבר יז, יג) כתוב: "וקם ליה אהרן בצלוי במצע ועבד מחיצותא במחתייתא ביני מתיא וביני חייא ואתפלליא מותא". והיינו שהתפלל. ובוודאי הכוונה שמלבד שעשה הקטורת גם התפלל שתועיל. עוד כתב המב"ט (בספר בית אלקים שער התפילה פט"ז), "ואפשר כי בזמן המקדש, כשהיה הווה ענין המגפה, היה כהן גדול מקטיר קטורת לכפר על בני ישראל מלבד קטורת בוקר וערב, ולא היתה ביאה ריקנית, אלא לצורך עדת בני ישראל".

תפילה כנגד המגיפה

הגמרא (כתובות ח ע"ב) הביאה תפילה כנגד המגיפה: "רבון העולמים, פדה והצל, מלמ, הושע עמך ישראל מן הדבר ומן החרב ומן הבייה, ומן השדפון ומן הירקון, ומכל מיני פורעניות המתרגשות ובאות לעולם, טרם נקרא ואתה תענה, ברוך אתה עוצר המגפה".

ובאמת גם תפילת הדיוט מועילה. שכך אומרת הגמרא (מגילה טו ע"א): "ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות ונתקיימה בהן, ואלו הן: דוד ודניאל, דוד - דבריה ארונה, דכתיב "ויאמר ארונה אל המלך ה' אלהיך ירצך" (שמואל ב, כד) ונעצרה המגיפה.

סגולות לעצירת מגיפה

מגיפות בעקבות הטאים

כדי להימנע ממגיפה צריך ללמוד מה היו הסיבות למגיפה בעם ישראל. התורה מזכירה שלוש מגיפות. הראשונה באה בעקבות חטא המרגלים: "וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה במגפה לפני ה'" (במדבר יד לו). השנייה מגיעה בעקבות חטא קרח וכל העדה. "ויקרו המיתים במגפה ארבעה עשר אף ושבוע מאות מלבד המתים על-דבר-קרח: וישב אהרן אל-משה אל-פתח אהל מועד והמגפה נעצרה" (במדבר יז טו). השלישית מגיעה כשחטאו ישראל בבנות מדיין, וגם שם מספר הנפגעים עולה, "ויקרו המיתים במגפה ארבעה ועשרים אף" (במדבר כה ט).

חסד קטן למניעת מגיפה גדולה

הגמרא (תענית כא ע"ב) מביאה סיפור שמשמעותו היא כי חסד יכול למנוע מגיפה. "בסווא הנות דברתא, בשביבותיה דרב לא הות דברתא. סברו מיניה, משום זכותיה דרב דנפיש. איתחזי להו בחלקא רב נפישא זכותיה טובא, והא מילתא זוטרא היא לרב. אלא משום ההוא גברא דקא משייל מרא וזבילא לבי קבורה".

בעיר סורא הייתה מכת דבר, ורק בשכונתו של רב לא היה דבר. סברו בני המקום, שמחמת זכויותיו המרובות של רב לא הגיעה מכת הדבר לשכונתו. הראו להם משמים בחלום כי רב, שמרובין זכויותיו מאוד, עניין זה, שאין בשכונתו מכת דבר - דבר קטן הוא לגביו, ובוודאי שאין לתלות דבר זה בזכויותיו של רב. אלא מחמת מה לא הייתה מכת דבר באותה שכונה? משום זכויותיו של אותו אדם שהיה מתגורר שם שהיה עושה חסד ומשאל כלי חפירה, את ומעדר, לצורך קבורה.

והקשה המהרש"א: אם זכויותיו של רב כל כך גדולות, למה שלא יגן בעצמו על השכונה שלו? וכתב כי ודאי ניצלו גם בזכותו של רב. אלא מן השמים רצו להראות שאפשר להינצל גם בזכות אותו אדם בלבד. והסביר החיד"א (בספר מראית העין) שהכול נעשה כדי שילמדו ממעשיו. כי אם הייתה הגמרא אומרת שהעם ניצל בזכותו של רב, לא היו למדים ממעשיו, שהרי לא כל אחד יכול לעשות מעשים גדולים כל כך. לכן הסבירה הגמרא שהדבר היה בזכותו של אדם פשוט לכאורה, ומזה יכול כל אחד ללמוד ולעשות כמעשיו.

הדלקת התנור למניעת דליקה

עוד מביאה שם הגמרא סיפור: "בדרוקרת, הות דליקתא ובשביבותיה דרב הונא לא הות דליקתא, סבור מיניה, משום זכותיה דרב הונא דנפיש הוא. איתחזי להו בחלקא, רב הונא נפישא זכותיה טובא, והא זוטרא הוא לרב הונא, אלא משום ההיא אתתא דמחמא תנורא ומשיילא לשביבותיה".

על פי כללי
ההלכה היום
אין מגיפה,
ואין חובה
להתענות. הן
בגלל שממדי
האסון
בישראל לא
הגיעו לכלל
מגיפה, והן
בגלל שאין
שיירות מסין
לארץ ישראל

קיום ההלכה למניעת מגיפה

מי שקורא את ההלכות הללו רואה שחכמינו הבינו את הדרכים שבהן המגיפות מתפשטות והזהירו אותנו על פיהן, וברוב המגיפות שהיו בעולם יהודים ניצלו ממוות יותר מהנוכרים. מה שאצל היהודים היה דבר מובן מאז ומתמיד נלמד אצל הגויים רק בשנת 1847, כשהרופא והפיזיקאי ההונגרי פרופ' איגנאז סמלווייס מצא כי חיטוי ידיים מונע הידבקות ממחלות ולא האמינו לו.

ידוע הסיפור על המגיפה השחורה שהייתה באירופה לפני כ-700 שנה ובה נכחדו כשליש עד חצי מתושבי אירופה, והיהודים לא נפגעו. במקום שהגויים ילמדו את כללי ההיגיינה מהיהודים שרוחצים ידיים בבומר ולפני האוכל ואחרי השירותים, הם עשו בהם פרעות והעלילו עליהם שיש להם יד בדבר.

חייב לשלם למלמד בגין הפרת ההסכם. עונה המהר"ל כי אם היה המלמד יכול למצוא תלמיד אחר - בוודאי האב לא חייב לשלם. אבל גם אם לא מצא המלמד אפשרות להשכיר את עצמו להוראה - לא משלם, כי המלמד היה צריך להתנות במפורש עם האבא שהוא חייב גם בעת מגיפה.

ואם לא חשבו כלל על מגיפה כשחתמו או הסכימו ביניהם, לא צריך האב לשלם למלמד, שכן זה כמו אונס. וטוב עשה האבא שהבריח את בנו, וכך למעשה הוא חייב לעשות. ומכאן נלמד להרבה תביעות ממוניות שיבואו בעקבות מגיפה כמו שיש היום בסין. כך נפסק בשולחן ערוך: "אבל אם נפסק הנהר שהיה משקה אותה, או שחזר הנהר לעבור בתוכה ונעשית בריכה, או שבאה זועה והשחית אותה, הרי זה פטור, שאלו וכיוצא בהן אונס שאינו מצוי הוא, ולא עלה על לב המוכר דבר זה הפלא בעת שהתנה. והוא הדין לכל תנאי ממוון, שאומדים דעת המתנה ואין כוללן באותו תנאי אלא דברים הידועים שבגללן היה התנאי והם שהיו בדעת המתנה בעת שהתנה" (חושן משפט רכה ג).

קורונה אינה מגיפה

תענית ותקיעה על מגיפה

בשולחן ערוך (סימן תקעו סעיף א) כתוב שבשעת מגיפה מתענים ומתריעים באותה העיר. כלומר, מתענים שני וחמישי ושני, וגם תוקעים בשופר ובחצוצרות. "כשם שמתענים ומתריעים על הגשמים כך היו מתענים על שאר הצרות; כגון כותים שבאו לערוך מלחמה עם ישראל, או ליטול מהם מס, או ליקח מידם ארץ, או לגזור עליהם צרה אפילו במצוה קלה, הרי אלו מתענין ומתריעין עד שירוחמו". במקומות שסביב העיר הפגועה רק מתענים "וכל הערים שסביבותיהם מתענים אבל אין מתריעין, אלא אם כן תקעו להתקבץ לעזרתם".

מהי ההגדרה של מגיפה?

המושג מגיפה מהי מגיפה ואומרת כי אם בעיר שמסתובבים בחצוצותיה 500 אנשים נפטרים מהמחלה במשך שלושה ימים רצופים כל יום איש אחד - הרי זו מגיפה. וכך זה עולה ביחס. אם זו עיר של 1000 איש שנמצאים בחצוצותיה - שניים מתים בכל יום, שלושה ימים ברצף. וכן על זה הדרך לערים גדולות יותר. וכך נפסק בשולחן ערוך (אורח חיים תקעו ב). "איזהו דבר? עיר שיש בה ת"ק רגלי ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה, הרי זה דבר. יצאו ביום א' או בד' ימים, אין זה דבר. היו בה אלף ויצאו ממנו ששה מתים בג' ימים זה אחר זה, הרי זה דבר. יצאו ביום אחד או בארבעה ימים, אין זה דבר; וכן לפי חשבון זה".

מכה מהלכת

בעיר שיש מגיפה - מתענים ומתריעים. הערים האחרות הקרובות אליה רק מתענות. שכן לשון השו"ע והמשנה "וכל הערים שסביבותיהם מתענים אבל אין מתריעין, אא"כ תקעו להתקבץ לעזרתם". אמנם כשיש שיירות בין ערים, מתענות כל הערים האחרות אפילו שהן רחוקות. שכן מספרת בגמרא (תענית כא ע"ב): "אמרו ליה לשמואל איכא מותנא בי חוזאי גזר תעניתא אמר ליה והא מרחק אמר ליכא מעברא הכא דפסיק ליה". אמרו לשמואל שיש מגיפה במקום ששמו בי חוזאי. וגזר שמואל תענית. אמרו לו: והלא בי חוזאי היא עיר רחוקה. אמר להם: אין מעבר שחוסם אותם. הסבירה הגמרא שכאשר יש שיירות שעוברות מעיר לעיר - המגיפה מתלווה לשיירות הנוסעים והיא נקראת "מכה מהלכת". כך נפסק בשו"ע (תקעו ס"ע ב'): "היה דבר בארץ ישראל, מתענין שאר גליות עליהם (וחקא

למחצית השקל בימינו יש כוח לעצור את המגיפה שלא תדביק ולא תזיק. יש בה גם כוח לעצור את שונאי ישראל, אם הם מהחיוזבאללה ואם מכל מקום אחר

ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר

הגמרא (בבא קמא ט) אומרת כי בעת מגיפה טוב להישאר בבית. "תני רב יוסף, מאי דכתיב, (שם יב) 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר'. כיון שנתן רשות למשחית, אינו מבחין בין צדיקים לרשעים". עוד אומרת הגמרא שם: "תנו רבנן, דבר בעיר - פנס רגליך, שפאמר, 'אתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר', ואומר, (ישעיה כו) 'לך עמי בא בהדרוך וסגר דלתך בעדך', ואומר, (דברים לב) 'מוחוץ תשפך חרב ומתדרים אים'".

וממשיכה הגמרא: "מאי 'ואומר'?" למה צריך להביא את כל שלושת הפסוקים? "וכי תימא, הני מלי בגלייא, אכל ביקמא לא, תא שמע, 'לך עמי בא בהדרוך וסגר דלתך בעדך'. וכי תימא, הני מלי היכא דליכא איםה מגאאי, אכל היכא דאכא איםה מגאאי - פי נפיק יתיב ביני אינשי בצוואת דעלמא, טפי מעלי, תא שמע, 'מוחוץ תשפך חרב ומתדרים איםה', אף על גב ד'מתדרים איםה' - 'מוחוץ תשפך חרב'. עוד מביאה הגמרא שרבה היה סוגר חלונות בעת המגיפה "דבא, בעידן ריתחא הנה סכר פני דכתיב, (ירמיה ט) 'פי עלה קנות בחלונינו'".

כיון שנתן רשות למשחית, אינו מבחין בין צדיקים לרשעים

אחד הרבנים כתב למהר"ל (שו"ת סימן מא) שיש איסור לברוח מהעיר בשעת מגיפה כיוון שזו גזירה משמים, והגמרא אמרה "שב שני הנה מותנא, ואינש בלא שני, לא שכיב". שבע שנים יכולה להיות מגיפה בעיר, ואדם שלא הגיע זמנו לא ימות (סנהדרין כט). משמע קצת דאין לברוח. והמהר"ל לא הסכים איתו כיוון שהגמרא אומרת: "כיון שנתן רשות למשחית, אינו מבחין בין צדיקים לרשעים" (ב"ק ס).

ומהאי טעמא רגילין לברוח. ומה שנאמר בגמרא סנהדרין זה ליחיד סגולה שעליהם נאמר: "תרמוס כפיר ותנין", שגם אם ילכו בגיא צלמוות לא יאונה להם שום רע.

עוד הוא מסביר כי בעיר שיש בה מגיפה הפחד יכול להרוג. "דמהאי טעמא נמצא בתשובה שאין צריך להתאבל בעידן ריתחא וכן נוהגים בארץ לומברדיא (איטליה)". כל מה שנאמר כי בשעת מגיפה טוב להישאר בבית סגור, הוא אחרי שהתחילה המגיפה ונתחזקה, כי באותה שעה מסוכן להסתובב בדרכים.

דין תלמיד שברח בשעת מגיפה

על פי זה דן המהר"ל במי ששכר מלמד לבנו וברח האב עם בנו למקום אחר בגלל מגיפה. המלמד נשאר בלי עבודה, ונשאלה שאלה האם האב

סיפורים על הרב זצ"ל

כפרה על הילדים

סיפור הרב שי סמנובסקי מקדומים: הייתה זו שנה מאוד קשה עם הילדים שלנו. כולם עברו ממחלה למחלה, משפעת לשפעת. החלימו ושוב חלו. יש לנו שמונה ילדים וכולם היו בסיפור הזה חוץ מילדה אחת. לא ידענו מה לעשות, עד היום שבו ראיתי את הרב אליהו זצ"ל בחתונה של הנכדה שלו בקיבוץ שעלבים.

אשתי שאלה את הרב מה לעשות, והוא אמר לנו לעשות כפרה כמו בערב כיפור על כל הילדים. כשחזרנו הביתה נעשה בשרנו חידודים חידודים. נזכרנו כי בדרך כלל בכל שנה אנחנו עושים כפרות לכל המשפחה וגם לילדים. באותה שנה בערב כיפור היינו בלחץ של זמן, ורק לילדה אחת הספקנו לעשות כפרות. וזאת הילדה שלא עברה אתנו את מסכת הייסורים באותה שנה.

גדולים צדיקים במיתתם

סיפרה ליאור שמחה שושן: בשבת קודש אני נוהגת להגיע לבית כנסת ולהתפלל תפילת שחרית ולשמוע את קריאת התורה. בזמן קריאת התורה בשבת פרשת "קורח" נתקלתי בפסוק בו נאמר למשה שיאמר לאהרון להתהלך בין החיים ובין המתים, "וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמְּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה". ועלתה בי השאלה כיצד אהרון שהוא כהן יעשה זאת? השאלה נותרה במוחי אך לא קיבלתי מענה.

למחרת האזנתי לשאלות ותשובות של כבוד הרב זצ"ל ב"קול האמת" על פרשת "חוקת", והנה עלתה אישה לשידור ושאלה בדיוק את אותה שאלה על פרשת "קורח", וקיבלתי מענה לשאלתי. אשרינו שזכינו לרב כזה! צדיקים גדולים במיתתם יותר מאשר בחייהם!

תשובה כהלכה

אולי שכן קרוז. יש לנו שכן די מבוגר ובודד. אנחנו רוצים להזמין אותו לסעודות שבת וכד', אבל איננו יודעים עליו דבר. האם צריך לחשוש שמא יש לו איזושהי בעיה רפואית או מחלה שעלולה להיות מדבקת? לא לחשוש. ראה סיפור בעמוד אחרון בפרק שביעי במסכת כתובות על רבי יהושע בן לוי שהיה מחבק אנשים חולים.

מעשר מתוק. האם מותר לקחת מכספי מעשרות או צדקה על מנת לקנות ממתקים לחלק לחולים בבית חולים? כן.

המרכז ההלכתי העולמי

ע"י מורי הוראה מרבני בית מדרש "דרכי הוראה לרבנים" בראשות מורנו הרב יוסף אליהו שליט"א.

072-260-2020 (בשעות 12-22)

ניתן לשלוח שאלה בוואצפ למספר 054-319-8126

למייל rabanim.online@gmail.com

באתר www.darhei-horaah.org

דאיכא דבר בכולה ולא במקצתה - ר"ן פ"ג דתענית). היה דבר במדינה, ושיירות הולכות ובאות ממונה למדינה אחרת, שתיהן מתענות אף על פי שהן רחוקות זו מזו". והקרבנות מתענות אפילו אין אם שיירות ביניהן (משנה ברורה תקעו ס"ק י).

והעיקר, לא לפחד כלל

המסקנה היא שעל פי כללי ההלכה היום אין מגיפה, ואין חובה להתענות. הן בגלל שממדי האסון בארץ לא הגיעו לכלל מגיפה, והן בגלל שאין שיירות מסין לארץ ישראל. וכל מקום שאין שיירות והוא רחוק - לא נקרא מגיפה. כל זה משמעותי לנו כדי שלא נפחד ללכת לאירוע רב משתתפים או לקבל אורחים. שלא נפחד מפני אורחים שמגיעים מחו"ל ולא נחשוש לשלוח ילדים לבית ספר. כך אומרים כל הממונים על הבריאות בארץ ישראל, וצריך להקשיב לדבריהם. העניין הזה הוא משמעותי גם לדיני ממונות, כמו שנכתב לעיל.

חיסון מונע בשבת מחשש למגיפה

בשו"ת היכל יצחק (אורח חיים סימן לא) להרה"ג הרצוג זצוק"ל, שהיה הרב הראשי לישראל, מובאת תשובה לשאלה שנשאל מהרה"ג אשר זאב וורנר זצ"ל, שהיה אב"ד בטבריה עיה"ק ת"ו, האם יש לחסן אנשים חיסון מונע בשבת מפני מגיפה. האם נדון על פי הר"ן (פ"ב דתענית) שכתב כי אין לחלל שבת בעיר שעדיין לא פשטה בה המגיפה, או שצריך לעשות צעדים מונעים. וענה "ואני אומר שזה תלוי ברופאים המומחים, שאם הם אומרים שעלול להתפשט וצריך לחסן את האוכלוסייה ע"י זריקות, אפילו אם יש בהן מלאכה דאורייתא, אם לא נעשה מערב שבת, מותר בשבת".

מקור דבריו הוא בשולחן ערוך (אורח חיים הלכות שבת סימן שט): "עכו"ם שצרו על עיירות ישראל, אם באו על עסקי ממונן אין מחללין עליהם את השבת; באו על עסקי נפשות, ואפי"ן סתם, יוצאים עליהם בכלי זין ומחללין עליהם את השבת; ובעיר הסמוכה לספר, אפילו לא באו אלא על עסקי תבן וקש מחללין עליהם את השבת". והוסיף הרמ"א "ואפילו לא באו עדיין אלא רוצים לבא".

בידוד בכפייה

כתב ר' יעקב עמדין בספרו "מור וקציעה" על אורח חיים: "כשיש לרופא ידיעה ודאית, ועוסק בתרופה גמורה ובדוקה, ודאי לעולם כופין לחולה המסרב במקום סכנה בכל עניין ואופן שנתנה תורה לרופא לרפאותו, כגון לחתוך בשר חי שבמכה, ולהרחיב פיה, ולהפיס מורסא, ולחבוש שבר, אפילו בניטלת אבר, ולתקן לו אספלגית ורטיה, ולהנות ממנו מזור לחבורה, ולהשקותו משקין מזיעין, ולהאכילו דברים מבריאיים ומסעידים או ממרקים ומנקים, בדוקים ובחונים שמועילים ובלתי מזיקים, כל כהאי גוונא ודאי עושים לו ומעשיין (=מפיים) אותו בעל כורחו משום הצלת נפש. ואין משגיחין בו אם הוא אינו רוצה בייסורים ובחר מות מחיים, אלא חותכין לו אפילו אבר שלם אם הוצרך לכך למלטו ממוות, ועושין כל הצריך לפיקוח נפש נגד רצונו של החולה. וכל אדם מוזהר על כך משום 'ולא תעמוד על דם רעך' (ויקרא יט. טז), ואין הדבר תלוי בדעתו של חולה, ואינו נתון ברשותו לאבד עצמו".

וכתב על כך הרב פיינשטיין והסביר שאם יש סכנה בטיפול אף שהיא פחותה מהסכנה של המחלה אין ליתן אותו בכוח: "באם יש ברפואה עצמה איזו סכנה, אבל הרופאים נוהגין ליתן רפואה זו לחולה שיש לו מחלה מסוכנת, שמידת סכנה של הרפואה פחותה הרבה מסכנת המחלה, אין ליתן בעל כורחיה בכל אופן" (בשבילי הרפואה ו, לד-ט). אמנם כל זה לאדם עצמו. אבל אם מדובר באדם שעלול להדביק את סביבותיו, בוודאי אפשר לכפות עליו בידוד וטיפול.

ויהי רצון שיתקיים בנו "ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך פי אני ה' רפאך". אמן.